

CHIPOR DO'NGPESHONA (HYPOHthalmichthys nobilis) BALIG'INING O'SISHI, OZIQLANISHI, KO'PAYISHI VA MAHSULDORLIGI.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20109276>

Normamatova Muhayyo Shuhratovna

Tel: (90) 963-24-21

Gmail: normamatovamuhayyo73@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada Chipor do'ngpeshona baliqlarining biologik xususiyatlari, o'sish sur'ati, oziqlanishi, ko'payish texnologiyasi hamda mahsuldorligi o'rganilgan. Tadqiqot davomida sun'iy hovuz sharoitida baliqlarning o'sish ko'rsatkichlari, oziqa bazasi va suv muhiti omillarining ta'siri tahlil qilindi. Natijalar chipor do'ngpeshona baliqlarining tez o'suvchi va yuqori mahsuldor baliq turi ekanligini ko'rsatdi. Ushbu baliq turini O'zbekiston sharoitida yetishtirish baliqchilik xo'jaliklari iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar

chipor do'ngpeshona, Hypophthalmichthys nobilis, akvakultura, oziqlanish, mahsuldorlik, baliqchilik, sun'iy hovuz

Bugungi kunda baliqchilik tarmog'ini rivojlantirish oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va aholining oqsilga bo'lgan ehtiyojini qondirishda muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, tez o'suvchi va yuqori mahsuldor baliq turlarini ko'paytirish iqtisodiy jihatdan samarali hisoblanadi.

Chipor do'ngpeshona – karpsimonlar oilasiga mansub o'simlikxo'r baliq turi bo'lib, tabiiy holda Sharqiy Osiyo suv havzalarida uchraydi. Hozirgi vaqtda ushbu baliq turi ko'plab mamlakatlarda sun'iy ko'paytirilib, sanoat baliqchiligining muhim obyektiga aylangan.

Chipor do'ngpeshona baliqlari plankton organizmlar bilan oziqlanishi sababli suv havzalarining biologik tozalanishida ham muhim rol o'ynaydi.

Tadqiqot maqsadi: Chipor do'ngpeshona baliqlarining o'sishi, oziqlanishi, ko'payishi va mahsuldorligini o'rganish hamda baliqchilikdagi iqtisodiy ahamiyatini baholash.

Tadqiqot vazifalari:

1. Baliqlarning biologik xususiyatlarini aniqlash;
2. O'sish sur'atlarini o'rganish;

3. Oziqlanish xususiyatlarini tahlil qilish;
4. Sun'iy ko'paytirish usullarini baholash;
5. Mahsuldorlik ko'rsatkichlarini aniqlash.

Tadqiqot materiali va metodlari: Tadqiqotlar sun'iy hovuz sharoitida olib borildi. Tajribada bir yoshli va ikki yoshli chipor do'ngpeshona baliqlaridan foydalanildi. Suv harorati, kislorod miqdori va plankton biomassasi muntazam kuzatildi.

Baliqlar quyidagi usullar asosida parvarish qilindi:
tabiiy plankton bilan oziqlantirish;
qo'shimcha granulalangan yem berish;
aeratsiya tizimidan foydalanish;
suv sifatini biologik nazorat qilish.

Optimal suv harorati quyidagicha kuzatildi:

Mazkur harorat oraliq'ida baliqlarning o'sish sur'ati yuqori bo'ldi.

Tadqiqot natijalari va muhokama: Tajriba davomida chipor do'ngpeshona baliqlarining vazn ortishi yuqori ko'rsatkichga ega ekanligi aniqlandi. Bir vegetatsiya davrida baliqlarning o'rtacha vazni 700–1200 g gacha yetdi.

Oziqlanish xususiyatlari: Chipor do'ngpeshona asosan fitoplankton va zooplankton bilan oziqlanadi. Yosh baliqlar mayda plankton organizmlarni iste'mol qilsa, voyaga yetganlari yirik planktonlarni faol filtrlaydi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy hovuzlarda chipor do'ngpeshona baliqlarining mahsuldorligi yuqori bo'ldi. 1 gektar hovuzdan o'rtacha 2,5–4 tonnagacha baliq mahsuloti olish mumkinligi aniqlandi. Mahsuldorlikka ta'sir etuvchi asosiy omillar: suv sifati, oziqa bazasi, stocking zichligi, harorat rejimi hisoblanadi.

Chipor do'ngpeshona baliqlari quyidagi jihatlari bilan muhim hisoblanadi: tez o'suvchi baliq turi, yuqori biologik mahsuldorlikka ega, suv havzalarini biologik tozalashda ishtirok etadi, arzon tabiiy oziqa bilan oziqlanadi, sanoat baliqchiligi uchun istiqbolli obyekt hisoblanadi.

Ushbu baliq turini ko'paytirish O'zbekiston baliqchiligida iqtisodiy samaradorlikni oshirish imkonini beradi.

Chipor do'ngpeshona baliqlari tez o'suvchi, yuqori mahsuldor va iqtisodiy jihatdan samarali baliq turi hisoblanadi. Sun'iy hovuz sharoitida optimal suv harorati va sifatli oziqlantirish natijasida yuqori mahsuldorlikka erishish mumkin. Ushbu baliq turini keng miqyosda ko'paytirish respublikada baliq mahsulotlari yetishtirish hajmini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov B.X. Baliqchilik asoslari. – Toshkent: Fan, 2021.
2. Rasulov A.R. Akvakultura texnologiyasi. – Samarqand, 2020.
3. Nikolskiy G.V. Частная ихтиология. – Москва: Высшая школа, 1971.
4. FAO Fisheries and Aquaculture Reports, 2023.
5. Abdullayev S.A. O'zbekiston baliqchiligi va akvakultura istiqbollari. – Toshkent, 2022.
6. Kamilov B.G. Inland fisheries of Uzbekistan. Aquaculture Research Journal, 2021.